

OSUDA NORCA IZAZVALA PODELJENE REAKCIJE

Author: [Goran Jungvirth](#)

Veterani su ogorčeni, ali zagrebački analitičari hvale način na koji je hrvatski sud procesuirao prvi slučaj koji mu je prepustio Haški tribunal.

Presude koje su proteklog meseca pred jednim zagrebačkim sudom izrečene hrvatskim generalima Mirku Norcu i Rahimu Ademiju u regionu su izazvale podeljene reakcije.

Dok su udruženja ratnih veterana oštro kritikovala to što je Norac pred hrvatskim sudom osuđen za ratne zločine, politički analitičari kažu da je čitav slučaj bio vođen profesionalno i pozdravljaju ga kao dokaz demokratskog napretka u zemlji.

Suđenje je počelo u junu prošle godine, a okončano je prošle sedmice, pri čemu su ga pažljivo pratile međunarodna zajednica i organizacije za zaštitu ljudskih prava, kako bi utvrdile na koji način Hrvatska vodi postupke za ratne zločine koje su njeni vojni lideri navodno počinili tokom rata za nezavisnost, vođenog od 1991. do 1995.

Norac i Ademi su prvobitno optuženi za komandnu odgovornost za ratne zločine koje je hrvatska vojska počinila nad Srbima tokom i nakon operacije Medački džep – velike ofanzive kojom je ponovo uspostavljena kontrola nad delom Hrvatske koji su prethodno zauzeli srpski pobunjenici.

Norac je 30. maja osuđen na sedam godina zatvora, pošto je proglašen krivim zbog toga što nije sprečio i kaznio počinioce zločina nad srpskim zarobljenicima. Ademi je oslobođen svih optužbi.

„Ovom presudom je osuđen i svaki vojnik koji je domovinu oslobađao zajedno s Norcem“, izjavio je 3. juna u Zagrebu Ivan Pšenica – potpredsednik Zbora Braniteljskih udruga iz Domovinskog rata Grada Zagreba (BUDRGZ) – na konferenciji za štampu koju je sazvalo 29 organizacija veterana.

Međutim, Norčeva osuda nije izazvala onoliki gnev kao optužnica za ratne zločine koju je hrvatski tužilac protiv njega podigao 2001. Njegovo je hapšenje dovelo do masovnih demonstracija, na kojima je sudelovalo više hiljada veterana i nacionalista.

Norcu je pred hrvatskim sudom 2003. izrečena kazna od 12 godina zatvora, nakon što je proglašen krivim za ratne zločine koji su 1991. u gradu Gospiću počinjeni nad civilima.

Reagujući na vest o novoj osudi, čak i najmoćnije i najradikalnije grupe – poput udruženja Hrvatskih vojnih invalida domovinskog rata (HVIDRA) – izdale su samo pisana saopštenja u kojima su izrazile svoju „ogorčenost“ odlukom suda.

„Nema mnogo povike, što znači da se Hrvatska . . . dovoljno promenila da kritičari [suđenja] ostanu po strani“, rekao je predsednik Hrvatskog Helsinškog Odbora (HHO) Ivo Banac.

„Hrvatska je pokazala da je u stanju da izvrši obavezu [krivičnog gonjenja osumnjičenika za ratne zločine].“

Tužiocima su naveli da su u operaciji Medački džep – u periodu od 9. do 17. septembra 1993. – ubijena 23 srpska civila i petorica ratnih zarobljenika. Među ostalim zločinima koje su pripadnici hrvatske vojske počinili nad civilima bili su i mučenje, namerno rušenje 300 kuća, trovanje bunara, ubijanje stoke i pljačka.

Iako se legalnost same operacije ne dovodi u pitanje, generali su optuženi zbog toga što nisu preduzeli ništa nakon što su otkrili da su činjeni zločini.

Brigadir Ademi je u tehničkom smislu imao viši čin: u optužnici se navodi da je on imao i glavnu reč pri osmišljavanju, planiranju, naređivanju i izvršenju pomenute ofanzive. Norac je pak, sa činom pukovnika, komandovao Devetom gardijskom motorizovanom brigadom.

Ademijeva odbrana se usredsredila na branjenikovu tvrdnju da je tokom ofanzive postojao dvostruki lanac komandovanja, pri čemu su načelnik glavnog stožera Janko Bobetko i admiral Davor Domazet bili stvarni komandanti, dok je Norac vodio Sektor Jedan – borbenu grupu koja je, po rečima tužilaca, osnovana za potrebe same operacije.

Pojedini svedoci su ukazali na to da je Norac bio miljenik Bobetka i bivšeg ministra odbrane, Gojka Šuška, koji su ga iskoristili za svrhe komandovanja akcijom, čime je zaobiđen Ademi.

„Ademi se ne može smatrati odgovornim, s obzirom na to da mu je moć bila ograničena i redukovana“, rekao je u obrazloženju presude predsedavajući sudija Marin Mrčela.

Ademijev zahtev da operaciji prisustvuje i vojna policija nije ispunjen, što po Mrčelinim rečima „dokazuje da on nije imao komandnu vlast na temelju koje bi mogao biti kažnjen“.

Kao Albanac i bivši oficir Jugoslovenske Narodne Armije (JNA), Ademi po vlastitim rečima nije uživao poverenje novih hrvatskih vlasti, koje su ga, kada je Haški tribunal započeo istragu o navodnim ratnim zločinima, iskoristili kao žrtvenog jarca.

Norac je, sa druge strane, proglašen krivim zbog toga što nije sprečio ubijanje i mučenje civila i ratnih zarobljenika od strane pripadnika hrvatske vojske.

„Kao komandant Sektora Jedan, Norac nije sprečio da oni koji su mu bili potčinjeni ubijaju i muče civile, da im uništavaju i pretresaju imovinu, te da im ubijaju stoku – kako tokom, tako i nakon operacije“, naveo je Mrčela.

„Time što nije preduzimao zakonske mere protiv vojnika ni nakon što je saznao da su počinili ratne zločine, komandant je vojnicima zapravo dao primer kako treba da se ponašaju.“

Budući da ga sud nije proglasio krivim i za naređivanje pomenutih zlodela, Norcu nije izrečena maksimalna zatvorska kazna od 20 godina. No, presuda zagrebačkog Okružnog suda nije konačna, jer je moguće pokrenuti i žalbeni postupak.

„Presuda Norcu lišena je bilo kakvog pravnog utemeljenja“, tvrde veterani u svom saopštenju.

Međutim, stručnjak za međunarodno pravo Ivo Josipović izjavio je za IWPR kako smatra da je čitav slučaj korektno vođen, te da bi kao takav mogao dovesti i do daljih istraga o ostalim učesnicima operacije Medački džep.

„Državni tužilac će morati ozbiljno da razmotri Mrčelinu presudu i sprovede dodatnu istragu . . . Presuda je ozbiljna indicija. Sada je na potezu državni tužilac, koji će odlučiti šta će se desiti“, kazao je Josipović.

Nezavisni politički analitičar Davor Genero ističe kako je ovo suđenje doprinelo porastu svesti o tome da su Hrvati počinili stravične zločine.

„Mislim da je najšira javnost presudu primila veoma mirno“, izjavio je on za IWPR.

No, brigadir Miodrag Demo, koji je takođe prisustvovao konferenciji veterana, pozvao je hrvatskog premijera Ivu Sanadera „da ispravi učinjenu nepravdu“. Demo je podsetio na govor koji je Sanader održao 2001., u vreme dok je bio u opoziciji, i u kojem je podržao zahteve veterana da generali ne treba da se izvode pred sudove.

Drugi učesnik konferencije, general Željko Sačić, izjavio je pak da će hrvatski sudovi, ukoliko i ubuduće budu procesuirali ovakve optužnice, samo obavljati „prljavi posao“ Tribunala.

Iz Kancelarije državnog tužioca nije bilo nikakvih komentara koji bi se ticali mogućnosti da budu pokrenuti još neki procesi.

„Kancelarija državnog tužioca će preispitati presudu kada je bude dobila . . . Kao i u svemu drugom, još uvek je prerano reći bilo šta“, izjavila je predstavica za štampu Martina Mihordin.

Iako su zvaničnici Tribunala rekli da su suđenje pomno pratili, ipak nisu želeli da komentarišu presudu.

Goran Jungvirth je obučeni izveštač IWPR-a iz Zagreba.

Location: [Croatia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/osuda-norca-izazvala-podeljene-reakcije>